University of Niš
Faculty of Philosophy
18105 Niš · Ćirila i Metodija 2 · P.O. Box 91
Phone +381 18 514 312 · Dean's office: + 381 18 514 311
Fax: +381 18 514 310 · e-mail: info@filfak.ni.ac.rs

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
18105 Ниш · Ћирила и Методија 2 · Пош. фах 91
Телефон-централа: (018) 514 312 · Деканат: (018) 514 311
Факс: (018) 514 310 · имејл: info@filfak.ni.ac.rs

www.filfak.ni.ac.rs

Извештај о резултатима анкетирања послодаваца о квалификацијама дипломираних и мастер филолога за руски језик и књижевност

новембар 2025. године – април 2026. године

Департман за руски језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Нишу спровео је, у оквиру интерног пројекта *Перспективе русистике између науке, наставе и захтева тржишта рада – у сусрет 55. годишњици рада Филозофског факултета Универзитета у Нишу*, истраживање са циљем испитивања усклађености компетенција дипломираних студената руског језика и књижевности са потребама и захтевима тржишта рада. Истраживање је спроведено ради унапређења квалитета наставног програма, а добијени резултати представљају основу за даље унапређивање наставних садржаја. Циљ истраживања је испитивање мишљења и прикупљање информација од послодаваца који запошљавају дипломиране/мастер филологе за руски језик и књижевност, ради унапређивања компетенција будућих дипломаца, као и усклађивања програма ОАС и МАС руског језика и књижевности са потребама тржишта рада.

У припреми и спровођењу истраживања учествовала су два члана Департмана за руски језик и књижевност, проф. др Јелена Лепојевић и проф. др Велимир Илић.

У истраживању је учествовало 9 испитаника, који су одговорили на послате анкете. У проналажењу испитаника и дистрибуирању анкета, као и обради података и сачињавању овог Извештаја учествовали су горенаведени чланови Департмана.

У наставку следи краћа анализа питања из Упитника.

Упитник је садржао 14 питања затвореног и комбинованог и 3 питања отвореног типа, подељена у две целине, при чему је друга целина била намењена послодавцима школских установа, с обзиром на то да су се питања односила на наставничке компетенције.

Већина питања формулисана је као питања са понуђеним одговорима и Ликертовим скалама (1–5), док су поједина питања омогућавала допуну одговора у отвореној форми. У истраживању је учествовало 9 послодаваца који запошљавају дипломиране студентима руског језика и књижевности, од чега је 7 из образовног система, тј. из средњих школа и 2 послодавца из области корисничке подршке. Анкетно истраживање је спроведено у периоду од краја новембра 2025. године до почетка маја 2026. године.

Приказ и анализа резултата истраживања

Први део упитника обухватао је питања општег типа, чији је циљ био да се сагледа профил организација и институција које учествују у истраживању, као и позиција на

којој се јавља потреба за запошљавањем дипломираних студената руског језика и књижевности. У том смислу, доминирају основне и средње школе (77,78%), док организације и компаније из области корисничке подршке чине 22,22%. Доминантне позиције на којима су дипломци ангажовани су наставник/професор руског језика у основној/средњој школи (77,78%), док остатак чини подршка корисницима. Без обзира на такав однос, може се извести закључак да филолог за руски језик и књижевност представља образовни профил који има дефинисано место у осталим сегментима тржишта рада, као и да постоји континуирана потреба за кадровима који поседују развијене језичке и комуникационе компетенције.

Остатак првог дела упитника био је усмерен на искуства послодаваца са дипломцима руског језика и књижевности који су код њих запослени, као и на процену њихове опште припремљености за рад и степена самосталности у обављању радних задатака.

На питање бр. 3 које је гласило: *Колико сте генерално задовољни спремношћу наших дипломираних студената за самосталан рад у обављању поверених послова?* 66,67% испитаника одговорило је најафирмативнијим понуђеним одговором – веома задовољни, 33,33% испитаника изабрало је одговор задовољни.

Када је реч о припремљености дипломаца за рад, односно процени вештина које дипломци руског језика и књижевности поседују, као што су: а) Критичко мишљење и решавање проблема; б) Тимски рад и сарадња; ц) Комуникационе вештине (писана комуникација, усмена комуникација, креативно изражавање, јавно излагање); д) Организација и управљање временом; е) Прилагодљивост и учење нових ствари; ф) Дигитална писменост; г) Преводилачка компетенција (писано превођење, усмено превођење), одговори показују да су оне у највећој мери оцењене позитивно, и то:

Када је реч о вештинама критичког мишљења и решавања проблема у тимском раду и сарадњи одлична оцена је у 55,6%, веома добра – 33,3%. Ова вештина је посебно значајна у образовним установама, али и у секторима као што су IT / BPO и корисничка подршка, где је рад у тиму и координација са другим члановима организације кључни предуслов ефикасног функционисања.

Комуникационе вештине оцењене су веома високо – највишом оценом у 77,78% и врло добром – 22,22%, што указује на то да студијски програм обезбеђује веома добру основу за укључивање дипломаца у радни процес, посебно у сегментима који захтевају напредне језичке и комуникационе компетенције. Одговори послодаваца показују да су комуникационе вештине дипломаца високо оцењене, што је у складу са профилом образовања и наглашеним језичким компетенцијама које студијски програм развија. Послодавци у различитим секторима истичу способност дипломаца да јасно, прецизно и функционално комуницирају на руском језику, како у усменој, тако и у писаној форми, што се препознаје као један од њихових најзначајнијих професионалних адута.

Што се тиче организационих вештина, послодавци дипломце најчешће оцењују одлично (55,6%), врло добро (22,2%) или добро (22,2%) организоване. Исти однос одговора односи се на вештину прилагодљивости и учења нових ствари. Одговори послодаваца показују да дипломци руског језика у највећој мери поседују изражену способност брзог учења и прилагођавања новим радним захтевима (88,9%), што се препознаје као важна предност, нарочито у динамичним променљивим радним окружењима и омогућује релативно брзу интеграцију дипломаца у радни процес.

Процена дигиталних компетенција показује да дипломци руског језика поседују висок (66,8%) или веома добар (22,2%) ниво оспособљености за коришћење дигиталних алата неопходних за обављање радних задатака.

Преводилачке компетенције оцењене су одлично у 77.8% и врло добро у 22,2% одговора.

На питања отвореног типа: *6. Које би, по Вашем мишљењу, компетнеције и вештине требало да буду развијене у већој мери? и 7. Да ли сте заинтересовани за одређене облике сарадње са Филозофским факултетом у Нишу и у којој бисте евентуално били расположени да учествујете?* Одговор су дала само два послодавца и у питању је идентичан одговор: да су све компетенције развијене у високој мери и да нису заинтересовани за нове облике сарадње са Филозофским факултетом.

Други део упитника био је упућен послодавцима школских установа, с обзиром на то да су се питања односила на процену наставничких компетенције дипломаца руског језика и књижевности, као и на степен њихове усклађености са захтевима конкретних радних места. Посебна пажња посвећена је очекиваном нивоу знања руског језика, значају појединих компетенција за послодавце, као и идентификовању најчешће заступљених компетенција и уочених недостатака.

На питање: *Како оцењујете општу педагошку припремљеност наших дипломираних наставника руског језика за самосталан рад у настави?* одговори су *изврсно* (28,6%), *добро* (57,1%) и *прихватљиво припремљени* (14,3%).

Одговори на питања о конкретним појединачним наставничким компетенцијама представљени су у следећој табели:

	недовољно	основно	задовољавајуће	добро	изврсно
Планирање и припрема часова (циљеви, методика, материјал)	/	/	/	42,9	57,1
Реализација наставе (јасноћа излагања, мотивација ученика)	/	/	/	42,9	57,1
Управљање разредом (дисциплина, атмосфера, укључивање свих)	/	/	/	42,9	57,1
Вредновање знања ученика (правичност, формативна оцена)	/	/	/	28,6	71,4

Индивидуални приступ ученику и рад са даровитима	/	/	/	57,1	42,9
Коришћење савремених наставних технологија и дигиталних алата	/	/	28,6	42,9	28,6

Као што се јасно може видети, највише су вредноване компетенције које се односе на методичку припремљеност за вредновање знања ученика (правичност, формативна оцена), као и на планирање, припрему и реализацију наставе. Незнатно нижом оценом вреднована је педагошка припремљеност за индивидуални приступ ученику и рад са даровитима и још нижом, али задовољавајућом коришћење савремених наставних технологија и дигиталних алата. Све остале компетенције оцењене су истом високом оценом.

Језичка компетенција за потребе школског курикулума (фонетика, граматика, комуникација) вреднована је високо – 71,4% испитаника заокружило је одговор *врло добра, у потпуности задовољава захтеве*, а 28,6% - *изврсна, знатно изнад потребног нивоа*.

На питање о способности и брзини прилагођавања дипломираних наставника руског језика захтевима школског програма и ефикасности прилагођавања градива способностима различитих ученика (од слабијих до даровитих) одговори су слични одговорима на претходно питање: – 71,4% заокружило је понуђени одговор *изузетно се добро и креативно прилагођавају*, а 28,6% - *добро се прилагођавају уз минималну подршку*.

На питање отвореног типа о ПРАКТИЧНИМ МЕТОДИЧКИМ ВЕШТИНАМА које би требало додатно унапредити у току студија? (нпр. рад са хетерогеним групама, припрема и оцењивање пројектних задатака, употреба аутентичних материјала, управљање конфликтима у разреду, сарадња са родитељима) један испитаник је навео припрему и оцењивање пројектних задатака.

Културолошко и књижевно знање стечено на студијама у 85,7 % оцењено је као веома примењиво и корисно у мотивацији ученика за учење руског језика и културе, а у 14,3% као примењиво, уз опаску да наставници могу бити креативнији у његовом преношењу.

На питање о спремности за сарадњу са колегама, стручним службама и укључивању у ваннаставне активности школе (секције, пројекти, такмичења), 71,4% одговорило је: *веома активни и иницијативни*, 28,6% - *спремни на сарадњу када се од њих тражи*.

На питање које се односило на педагошко-методичку праксу студента русистике на студијама и које је било формулисано у облику *да ли је она довољна база за стицање основних вештина за самосталан рад у разреду*, нешто мање од половине испитаника

(42,9%) одговорило је да је *пракса је одлично осмишљена и довољно обимна*, 57,1% да је *делимично довољна, али треба је продужити или интензивирати*.

На питање о могућим облицима додатне сарадње са Департманом за руски језик и књижевност који би по њиховој процени били најкориснији 85.7% је одговорило *заједничке радионице/семинаре за наставнике*, 14,3% - *заједнички пројекти (књижевна вечери, такмичења и сл.)*.

На последње питање отвореног типа: Имате ли конкретне препоруке за унапређење наставничког програма русистике? (нпр. више сати методике наставе руског језика, већи фокус на практичну примену граматике, рад на изговору, обука за рад са децом са посебним потребама, коришћење вештачке интелигенције у настави језика) забележен је само један одговор: *обука за рад са децом са посебним потребама*.

Закључак и препоруке

Резултати анкете у вези са искуствима послодаваца са дипломираним студентима руског језика и књижевности указују на то да они располажу веома добрим општим и професионалним вештинама, при чему се као најјаче стране издвајају спремност за самосталан рад у обављању поверених послова, као и прилагодљивост у учењу нових ствари, те спремност за тимски рад и сарадњу. Комуникационе вештине и преводилачка компетенција такође су оцењене веома високо, док се као сегменти у којима постоји простор за даље унапређење препознају дигиталне и организационе вештине у контексту конкретних радних захтева, иако су и ове вештине оцењене добром оценом, која је свега десетак процената нижа од претходних.

Истраживање показује да дипломирани студенти руског језика и књижевности имају веома добру теоријску и језичку основу, као и способност брзе адаптације и усвајања нових знања и вештина, што им омогућава релативно успешну и брзу интеграцију у радно окружење. Несумњиво су у довољној мери развијене и професионалне вештине које превазилазе ужу језичку компетенцију, нарочито у областима пословне комуникације, организације рада, као и примени савремених дигиталних алата. Када је реч о методичко-педагошкој припремљености извесно унапређење може се односити једино на обуку за рад са децом са сметњама у развоју, што се лако може и реализовати проширењем понуде педагошко-психолошких изборних курсева. Простора за унапређивање има и у области *Коришћење савремених наставних технологија и дигиталних алата*, што је такође решиво на горенаведени начин. Све остале методичко-педагошке компетенције, као и општа педагошка припремљеност наших дипломираних наставника руског језика за самосталан рад у настави оцењене су изузетно високо.

Спроведено истраживање показује да студијски програм руског језика и књижевности обезбеђује високо квалитетну основу за запошљивост дипломаца.

Смернице за његово даље унапређивање могле би се кретати путем систематичнијег повезивања наставних садржаја са захтевима тржишта рада, поред осталог јачањем практичне стране студија, чиме би се и могао проширити круг послодаваца који би нашим дипломираним студентима могли да понуде посао. То би се првенствено могло односити на интензивирање сарадње са образовним институцијама и послодавцима из приватног сектора у реализацији обавезне стручне праксе током основних и мастер академских студија, као и јачање педагошких компетенција студената који се припремају за рад у основним и средњим школама, кроз додатне наставне садржаје и практичне активности усмерене на рад са децом и младима, међу њима и са децом са сметњама у развоју.

Филозофски факултет у Нишу,

Руководилац пројекта: проф. др Велимир Илић
Секретар пројекта: проф. др Јелена Лепојевић